

Att leva i smuts är ofrånkomligt

Det tvättas, skrubbas, dammas, sopas, diskas, spolat och sköljs. Men vart försvinner hela härligheten? Sara Bjarlands konstutställning synliggör exakt hur grisiga vi är, men utan att döma.

KONST

Sara Bjarland: Avlagringar.
Galleri Sculptor, Södra kajen 12.
Till den 27.3.

På varje loppis kan man hitta dem: välpressade lakan och örngott prydda med hållbroderi, monogram och handgjorda spetsar. De är vad som återstår efter timtal av fullkomligt meningslöst handarbete utfört av kvinnohänder, otrendiga relikter efterlämnade av en tidigare generation. Föremål som en gång varit självklara inslag i ett borgerligt hem har ersatts av nya statussymboler som Marimekko-lakan tillverkade i Turkiet, dyra Dysondammsugare gjorda i Malaysia, nyrenoverade kök, soffor och stora tv-apparater.

Likt allt det bortglömda och uppskattade vardagshantverk som historien har sopat under mattan kommer även alla våra moderna ting att en dag inom en relativt snar framtid förlora sitt värde och kastas bort. Världsalltet är oändligt stort och här går vi omkring och funderar på telefonskal och handtag till skåpdörrar. Sådan är mänskligheten.

I sin utställning *Avlagringar* behandlar Sara Bjarland på sätt och vis denna tematik. På ett väl över-

■ Tvättakta smuts. Gipsskulpturen *Thick Air (Dirt)* av Sara Bjarland är gjuten inuti ett ventilationsrör.

FOTO: ESMÉE BRUINS

vägt sätt har hon sammanställt en helhet som delvis utgörs av skräp och smuts. Det är en mångsidig samling som avslöjar hur tidens tand gnager på våra hem och hur varenda en av våra handlingar nöter på vår omgivning. Vardagen består av upprepning, men dess effekter kan vara svåra att lägga märke till. Genom att sätta tråkiga saker under lupp synliggör Bjarland exakt hur grisiga vi egentligen är. Detta är inget misantropiskt hån, utan ett helt neutralt konstaterande.

Tvättas, sopas och sköljs

När vårens sprudlande solstrålar skiner in genom våra fönster avslöjar de obarmhärtigt dammet som

virvlar omkring oss. Det är människorester som hud och hår, gatudamm, mjäll från husdjur... Vi försöker städa undan allt det skitiga och grälar med familjemedlemmar om vem utför merparten av sysslorna i hemmet. Det tvättas, skrubbas, dammas, sopas, diskas, spolat och sköljs. Men vart försvinner hela härligheten?

Ingenstans. Det är svaret som *Avlagringar* ger oss och som man är benägen att tro på då man ser utställningen. Det imponerande inledande verket *Dust Manifesto* (2022) är en jätteryta gjord av använda mopphuvud av alla de slag. Dess luddiga textur utgörs inte bara av själva mopparna, utan även av all den smuts som penetrerat deras fibrer och gett dem en fadd, grå ton. Invävt i ryan finns också ekot av alla de städningstimmar som utförts med mopparna. Det handlar inte om spår av bortkastat kvinnoarbeta på samma sätt som hålstygn i ett gammalt lakan, men är ändå ett liknande exempel på hur mycket tid och energi det går åt till att upprätthålla livets rutiner, strukturer och normer.

Efter ryan följer gipsskulpturer gjutna inuti använda ventilationsrör. Smutsen från rörens insida har fastnat på skulpturens yta, och verkförteckningen redogör noggrant dess innehåll: fett, avlagringar av tobaksrök, odefinierad vardags-smuts. Likt tjocka och belåtna larver upptar dessa verk en stor del av galleriets golvyta, åtföljda av en videofilm i vilken kameran oavbrutet rör sig över skräp på något slags

sotipp. Till skillnad från de mikroskopiska partiklar som är närvarande i de föregående verken visar *Trash Flow* (2022) upp det slags avfall som är typiskt för vår tid: kläder, skor, möbler, emballage, ett inramat pussel som avbildar ett idylliskt europeiskt landskap.

Absurda vardagsupprepningar

Utställningens mest originella verk visas längst bort i galleriet: mitt i rummet hänger ett groteskt textilverk, hopsytt av söndernötta delar av möbler, som tillverkats av fuskkläder. *Erosive Habits* (2022) är ett mångsidigt verk som skulle platsa i nästan vilken grupputställning som helst, vare sig temat var hem, ekologi, kroppslighet eller punk. Här är absurditeten i vardagens upprepningar som mest utkristalliserad. Bjarland skapar något estetiskt tilltalande men samtidigt småäckligt och grymt utifrån vittnesmål om friktionen av människokroppar, som tagit plats på soffor och fåtöljer övertäckta av plastmaterial efterliknande hårt behandlat djurskinn.

Vad som ingjuter styrka i *Avlagringar* är att utställningen inte är mästrande eller dömande. Den tycks å ena sidan säga att det är okej, vi försöker vårt bästa, å andra sidan påminna oss om att vårt bästa inte är bra nog. Ansvaret ligger ändå inte på den smutsiga, damm- och odefinierade individen, utan på samhället. Är glaset halvtomt eller halvfullt? Det återstår för betraktaren att bestämma.

HELEN KORPAK

■ Dag Wallgren går i pension efter 26 år på Svenska litteratursällskapet. FOTO: LEIF WECKSTRÖM/HBL-ARKIV

Wallgren slutar som vd vid SLS

Svenska litteratursällskapet vd Dag Wallgren lämnar vd-posten och går i pension. Litteratursällskapet förmögenhet är över 2 miljarder euro.

Dag Wallgren har varit vd för Svenska litteratursällskapet i 14 år, och arbetat inom SLS i sammanlagt 26 år. Nu meddelar han att han tänker avgå i enlighet med sitt pensionsavtal.

Wallgren är 61 år gammal. I ett pressmeddelande säger han sig stå till förfogande åtminstone fram till årsskiftet 2022–2023.

”En modernisering av förvaltningen, professionalisering på alla nivåer, öppen och proaktiv kommunikation och transparens i allt det vi gör och står för har varit min ledstjärna. Jag är stolt över SLS, och nu är det tid att lämna över ledarskapet i nya händer”, säger Wallgren i pressmeddelandet.

Wallgren var finansdirektör innan han blev vd. Under hans vd-period har litteratursällskapet förmögenhet mer än fördubblats. Den uppgår nu till 2,2 miljarder euro.

Under de 14 åren har 734 miljoner euro delats ut i bidrag. SLS:s syfte är att stödja vetenskap, kultur och utbildning på svenska i Finland.

Ordförande Henrik Meinander säger i pressmeddelandet att Wallgren har utvecklat SLS till en modern och professionell organisation.

Wallgrens årslön från litteratursällskapet var 289 000 euro 2020.

Nu börjar arbetet för att rekrytera en ny vd. Processen leds av skattmästaren Johan Aalto.

ANNA SVARTSTRÖM
anna.svartstrom@hbl.fi

”Jag är stolt över SLS, och nu är det tid att lämna över ledarskapet i nya händer.

Dag Wallgren

■ Vardagliga material. *Dust Manifesto*, ryan i bakgrunden, är gjord av använda moppar. I förgrunden syns skulpturserien *Thick Air*. FOTO: AUKUSTI HEINONEN